

A vöröshagyma termesztésünk értékelése

Erdei Ferenc és munkatársai kitűnő nemesítő munkájának is köszönhető, hogy a hazai vörös- és fokhagymatermesztés és nemesítés központja Makó és térsége. A Csongrád megyében található hagymatermő vidéket, Makót, inkább a vöröshagyma emelte világszerte népszerűvé, amely napjainkra védjeggyel, illetve földrajzi árujelzővel ellátott magyar termék, hungarikum lett. A fokhagyma pedig az a növény lehet, amely Makó hagymatermesztéssel foglalkozó kisebb családi gazdaságait fejlődésnek indítja, valamint megélhetést nyújthat a termelőknek. A városkörnyéki földterületek tápanyagkészletei már évszázadok óta optimális termesztési feltételeket biztosítanak a hagyma nemesítésének és termesztésének. Az elmúlt néhány évben azonban globális méretekben szélsőséges meteorológiai tényezőkkel szemben kell felvenni a versenyt a termelőknek. Megváltoztak a csapadék és hőmérsékleti viszonyok. Számos kutatásban és természetesen a gazdáknak is felmerül az a tény, hogy újra kell értékelni a hagymatermesztés adottságait és lehetőségeit hazánkban. A jó, piacos hagymatermést a megfelelően előkészített termőtalaj, a szükséges tápanyagok felvehetősége, a gazdaságos öntözés, az időben végrehajtott növényvédelem, és természetesen a megbízható fajta biztosítja. A tájfajták hosszú időn keresztül alkalmazkodnak az adott természeti terület talaj- és klímaviszonyaihoz, ezért a változásokra igen érzékenyen reagálnak. Ha baj van a terméssel, sajnos az mindig az adott növény áremelésével jár együtt. 2010 júniusában, mintegy 70 %-kal emelkedett a vöröshagyma piaci ára a hazai standokon. Napirenden lévő kérdés tehát a jó fajta, illetve hibrid kiválasztása. Talán ez is okot adhat arra, hogy jobban megvizsgáljuk a makói hagymatermesztés körüli problémákat.

A hazai hagymatermesztés gazdasági bázisai

A KSH adatai szerint Magyarországon a hagymatermesztő gazdasági szervezetek, egyéni gazdaságok, illetve a gazdaságra nem azonosítható hagymatermesztő területek nagysága 2.226 hektár. A termőfe-

lületről betakarított hagyma mennyisége ingadozó, évenként eltérő. Az elmúlt tíz év statisztikai adatai szerint a betakarított termés sajnos a felére, a vöröshagyma mintegy 70 ezer tonnára, míg a fokhagyma termésátlaga 5 ezer tonnára csökkent. Makó és térségére leginkább a középnyagú családi gazdaságok vöröshagyma termesztése jellemző. Ezen gazdaságok méretei alig haladják meg a 20 hektár termőfelületet, melyek hozama 25-30 t/ha.

Vizsgálódás egy makói családi gazdaságban

Fekete János makói kistermelő családi gazdaságában 15 hektáron természetesen hagymát. A termesztés során szükséges munkafolyamatokban az egész család gazdasági tevékenységére támaszkodik. A termelés irányítását a családfő végzi, melyet nemsokára a családi gazdaságban tevékenykedő agrármérnök leánya veszi át. A gazdaságban a talaj-előkészítést és a duggatást is gépek segítségével végzik. Az őszi alaptrágyázás időszakában 500 kg/ha NPK műtrágyát dolgoznak be a talajba. Hektáronként fajtától eltérően kb. 45 ezer dughagymát duggat el a gép. A szaporító anyagot (dughagymát) a gazdaság magról vetve állítja elő saját termelési célra. A gazdaságban többek között Makói Cr 84, Stuttgarter vöröshagymákat, Braunschweigi lilahagymát, illetve Makói fehér fajtájú gyöngyhagymát természetesen. Az öntözést saját fúrt kútból, esőszerű, linear öntöző technológiával végzik. A gyomirtást és a kártevők elleni növényvédelmet szintetikus vegyszerekkel végzik. A betakarítást és osztályozást főként gépekkel végzik, de idénymunkásokat is alkalmaznak a munka elvégzésére. Tehát önálló a gazdaság. A gazdaság ökonómiáját a talajmunkák, a tápanyag-utánpótlás, a szaporítóanyag előállítás, a növényvédelem, illetve a növényápolás, valamint a betakarítás költsé-

gei, mintegy 70 %-ban terheli. A 30 % haszon viszont nem elegendő a következő év termelési költségeinek fedezésére, ezért a gazdaság más zöldségnövény termesztésébe is belefogott. A petrezselyem egészíti ki a családi gazdaság bevételét.

A családfő terveiben szerepel, hogy a közeljövőben rezisztensebb, jobb tápanyag-hasznosítású és termőképességű vöröshagyma fajtákkal folytatná a termelést (pl.: Makometa, Makói bronz), ezzel is csökkentve a növénytermesztést terhelő költségeket. Felhagyna a mag és a dughagyma előállításával, mivel ezt a termesztési ágazatot nagyban veszélyezteti a megváltozott meteorológiai tényezők hatása. Nem volt ritka az elmúlt időszakban a Makó és térségét érintő belvíz és a jégverés sem. Ezen felül a dughagyma előállítás ökonómiáját lényegesen nagyobb öntözési költségek is terhelik, mint az étekezési vöröshagyma termesztését. Ez nagy anyagi terhet ró a gazdaságra. A hagymatermesztés gazdaságosságát természetesen a hazai piacokon megjelenő, gyengébb minőségű, de olcsóbb, főleg kínai hagyma is lerontja.

A fajta szerepe

A családi gazdaság életében, de természetesen a nagyobb méretű hagymatermesztő gazdasági szervezetek esetében is fontos szerepet játszik a fajta tápanyagigénye, ellenálló-képessége, beltartalma és termeszthetősége a gazdaságos termesztés kialakításában. A hagyma alkaloidjainak (B, C vitaminok, illóolaj, pektin, guvertin) humánéletlani hatásait csak az ép, egészséges hagyma biztosítja.

Lantos Ferenc

Növénytudományi Doktori Iskola, Gödöllő

Csirik Marianna, Kacsner Anett

Szegedi Tudományegyetem

Mezőgazdasági Kar

